

Het delen van persoonsgegevens in de hypotheekketen

Deel 2

mr. M.H.P. Claassen¹

In het eerste deel van deze tweeluik over het delen van persoonsgegevens in de hypotheekketen, stond het delen van persoonsgegevens door een aanbieder van hypothecair krediet met financieel adviseurs na de totstandkoming van de kredietovereenkomst centraal.² In dit tweede deel wordt het verstrekken van persoonsgegevens door een kredietaanbieder aan verkrijgers van vorderingen uit hoofde van kredietovereenkomst belicht. Het aldus verstrekken (en verkrijgen) van persoonsgegevens moet voldoen aan de eisen die de Algemene verordening gegevensbescherming³ (AVG) daaraan stelt. Zo moet de verkrijger van vorderingen uit hoofde van kredietovereenkomsten die daarbij tevens persoonsgegevens verkrijgt, de leningnemers in beginsel informeren over zijn identiteit. Dat staat vaak haaks op de wens om leningnemers niet te informeren over de overdracht van de vorderingen uit hoofde van kredietovereenkomsten. In praktijk worden verschillende voorzieningen getroffen om dat te realiseren.

1. Inleiding

Geregeld worden vorderingen uit hoofde van overeenkomsten van hypothecair krediet verkocht en overgedragen in het kader van securitisaties, gedekte obligatie-uitgiftes, whole loan sales-transacties of soortgelijke transacties. In dat kader kunnen (al dan niet op termijn) persoonsgegevens van leningnemers wiens vordering worden overgedragen met de verkrijgende partij worden gedeeld. Dat is vaak een *special purpose vehicle* (spv) of institutionele belegger (om in jargon te spreken: de *purchase*).

ser).⁴ Waar voor het delen van persoonsgegevens tussen een kredietaanbieder en adviseur na totstandkoming van de kredietovereenkomst de uitdaging vanuit AVG-perspectief vooral is gelegen in de verwerkingsgrondslag, ligt de uitdaging voor het delen van persoonsgegevens in het kader van de overdracht van vorderingen uit hoofde van dergelijke overeenkomsten vooral in de op grond van de AVG te betrachten transparantie.

Voor een algemene bespreking van een aantal basisconcepten van de AVG die relevant zijn voor het delen van persoonsgegevens wordt verwezen naar het eerste deel van dit tweeluik. Kort samenvattend: een persoonsgegeven is alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke levende persoon (de betrokkene). Bij de overdracht

---

1. Mr. M.H.P. Claassen is advocaat bij FIZ advocaten.
2. M.H.P. Claassen, Het delen van persoonsgegevens in de hypotheekketen, deel 1, TFR 2021/4, p. 132.
3. Verordening 2016/679/EU van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en de intrekking van Richtlijn 95/46/EG.

---

4. Hoewel deze bijdrage zich toespitst op de overdracht van vorderingen uit hoofde van hypothecair krediet, is deze evenzeer van toepassing op de overdracht van vorderingen uit andere hoofde dan hypothecair krediet, zoals consumptief krediet, leaseovereenkomsten of andere geldleningsovereenkomsten, zoals zakelijke buy-to-let-leningen die niet kwalificeren als krediet zoals bedoeld in de Wft, voor zover daarbij persoonsgegevens van leningnemers door de leninggever aan de verkrijgende partij worden verstrekt. Daarbij dient bedacht te worden dat bedrijfsgegevens in beginsel geen persoonsgegevens zijn, tenzij de gegevens herleidbaar zijn naar een persoon, zoals bij een eenmanszaak of als het gegevens betreffende een individuele bestuurder zijn. Voor de overdracht van vorderingen uit hoofde van consumentenkredietovereenkomst wel graag aandacht voor artikel 7:69 lid 2 BW dat een mededelingsvereiste bevat van de (stille) cessie aan de leningnemer, tenzij de kredietaanbieder het krediet tegenover de consument blijft beheren.

van vorderingen uit hoofde van een kredietovereenkomst gaat het onder andere om naam, adres- en leningsgegevens (saldo-informatie, rentepercentages, etc.) van leningnemers en adresgegevens van het onderpand.⁵ Het verstrekken van persoonsgegevens door een kredietaanbieder aan een *purchaser* kwalificeert als een verwerking in zin van de AVG. De *purchaser* zal op zijn beurt de persoonsgegevens verder kunnen verwerken, bijvoorbeeld om contact om te nemen met de leningnemer om melding te kunnen doen van de overdracht. Deze bijdrage spitst zich toe op het verstrekken van persoonsgegevens door een kredietaanbieder aan een *purchaser*. De kredietaanbieder dient als verwerkingsverantwoordelijke – dat is degene die het doel en de middelen van de verwerking bepaalt – de AVG in acht te nemen als hij persoonsgegevens van betrokkenen verstrekt aan derden. Bij het delen van persoonsgegevens zijn in de kern drie aspecten vooral van belang:⁶ 1) persoonsgegevens mogen alleen verwerkt worden voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden en niet verder worden verwerkt op een met die doeleinden onverenigbare wijze (het beginsel van doelbinding), 2) verwerking van persoonsgegevens is slechts toegestaan op grond van de één van de zes wettelijke verwerkingsgrondslagen (het beginsel van rechtmatigheid) en 3) voor het verwerken van persoonsgegevens geldt een informatieplicht voor de verwerkingsverantwoordelijke (tezamen met het inzagerecht ex artikel 15 AVG vormt dat het transparantiebeginsel).

Hieronder zal allereerst kort stil worden gestaan bij de overdracht van vorderingen en de reden voor de verwerking van persoonsgegevens daarbij (het verstrekken aan de *purchaser*). Vervolgens zullen achtereenvolgens worden beoordeeld de gerechtvaardigde doeleinden van de verwerking, de mogelijke verwerkingsgrondslagen en de te betrachten transparantie.

2. De overdracht van vorderingen

Hypothecaire leningen of de daaruit voortvloeiende vorderingen worden als gezegd, veelvuldig door de

oorspronkelijke kredietaanbieder verkocht en overgedragen.⁷ Bij deze transacties kan onderscheid worden gemaakt tussen de overgang van (een portefeuille van) leningen door middel van contractsovername (artikel 6:159 BW) en de overdracht van de uit die leningen voortvloeiende vorderingen door middel van cessie (artikel 3:94 BW). Waarbij deze laatste categorie weer kan worden opgesplitst in de openbare cessie (met mededeling aan de debiteur, overeenkomstig artikel 3:94 lid 2 BW) en de stille cessie (met registratie van de cessieakte of door middel van een notariële akte, overeenkomstig artikel 3:94 lid 3 BW). Wanneer cessie wordt gebruikt, wordt in de regel – om commerciële redenen – niet beoogd aan de leningnemer mededeling te doen van de cessie van de vordering. Bij contractsovername wordt altijd mededeling gedaan aan de debiteur (waarbij instemming wordt verondersteld tenzij bezwaar wordt gemaakt of waarbij expliciet om instemming wordt gevraagd).

Door de uit de lening voortvloeiende vorderingen door middel van stille cessie over te dragen wordt de verkrijgende partij volledig rechthebbende van de vordering, terwijl geen mededeling aan de leningnemer is vereist. Hierin ligt dan wel meteen een uitdaging op grond van de AVG. Immers, in beginsel zullen met de overdracht van de vorderingen uit hoofde van de kredietovereenkomst ook persoonsgegevens van de leningnemer met de verkrijgende partij worden gedeeld. De *purchaser* zal uiteindelijk onder bepaalde omstandigheden, zoals faillissement van de kredietaanbieder, zelfstandig mededeling willen kunnen doen van de cessie, zodat hij de vordering kan innen en in contact kan treden met de leningnemers. Daartoe zal de *purchaser* uiteraard over persoonsgegevens van de onderliggende leningnemers moeten beschikken. Op grond van de AVG moeten betrokkenen evenwel worden geïnformeerd over, onder andere, de identiteit van verwerkingsverantwoordelijke die hun persoonsgegevens verkrijgt. In geval van stille cessie staat het informeren van de leningnemer/betrokkene door de *purchaser* juist haaks op de wens de leningnemer niet te informeren over de overdracht. Om die reden worden in dergelijke transacties vaak voorzieningen getroffen (waarover hieronder meer) om te voorkomen dat leningnemers (op het moment van overdracht van de vorderingen) moeten worden geïnformeerd dat hun persoonsgegevens worden gedeeld.

5. Financiële gegevens zijn weliswaar geen bijzondere persoonsgegevens als bedoeld in artikel 9 lid 1 AVG waarvan verwerking in beginsel is verboden, maar hebben wel een gevoeliger karakter dan bijvoorbeeld naam en adresgegevens en kunnen een grotere bedreiging voor de persoonlijke levenssfeer betekenen.

6. Daarnaast moet uiteraard ook aan alle overige verplichtingen en de beginselen inzake verwerking van persoonsgegevens op grond van de AVG worden voldaan voor het verwerken van persoonsgegevens, waaronder het bijhouden van een register van datalekken die zijn opgetreden (artikel 33 lid 5 AVG), duidelijk kunnen aantonen of een betrokkene daadwerkelijk toestemming heeft gegeven (artikel 7 lid 1 AVG), in sommige gevallen een gegevensbeschermingseffectbeoordeling moeten uitvoeren (artikel 35 AVG) en een verwerkingsregister bijhouden (artikel 30 AVG).

7. Zie voor de toezichtrechtelijke aspecten van deze overdracht M.H.P. Claassen en J.L. Snijders, De overdracht van vorderingen uit hoofde van kredietovereenkomsten, TFR 2020/4, p. 150 e.v. en voor de civielrechtelijke aspecten J.L. Snijders en Y.C. Tonino, Overdracht van kredietvorderingen na Promontoria, Maandblad voor Vermogensrecht, 2020/12, p. 420.